

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

No2

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, fevral.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukurimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirathbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

TIJORAT BANKLARINING INVESTITSIYA LOYIHALARINI KREDITLASH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	40
Faxriddinov Temur Faxriddin o'g'li	
TEMIR YO'L YO'LLARINI TA'MIRLASH KORXONALARINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH OMILLARI.....	46
Allabergenov Sherzod Maksudbayevich	
BANKLARNI TRANSFORMATSIYALASH JARAYONIDA INVESTITSION KREDITLASHNING XORIJ TAJRIBASI.....	51
Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li	
O'ZBEKISTONDA BUDJET OCHIQLIGINI TA'MINLASH BO'YICHA QONUNCHILIK BAZASINING EVOLYUTSIYASI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI.....	55
Mamanov Alisher Umbarovich	
ENERGETIKA TARMOG'I KORXONALARIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH YO'LLARI.....	60
Xamdanova Gavxar Absamatovna	
SMART UNIVERSITET MODELINING XALQARO TAJRIBASI VA UNI YANGI O'ZBEKISTON TA'LIM TIZIMIGA MOSLASHTIRISH MASALALARI.....	65
Saloxiddinova Sitora Baxodir qizi	
IJTIMOIIY OBYEKTlarda QURILISH XIZMATLARINI MOLiyALASHTIRISHNING NAZARIY – ASOSIY TAMOIYILLARI.....	68
Gapparov Azim Qayumovich	
QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARINING ISHLAB CHIQRISH FAOLIYATIGA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANI JORIY ETISH ORQALI RAQOBATBARDOSHLIKNI TA'MINLASH.....	72
Zaripov Shoxboz Alijon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA MASOFAVIY BANK XIZMATLARINING IQTISODIY VA IJTIMOIIY BARQARORLIKKA TA'SIRI.....	75
Kolmatova Asila Menglimurod qizi	
РОЛЬ GREEN BONDS В МЕЖДУНАРОДНОЙ ФИНАНСОВОЙ СТРАТЕГИИ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ.....	81
Н.Т. Бекназарова	
BARQAROR RIVOJLANISH SHAROITIDA EKOLOGIK BOSHQARUV VA AUDIT.....	86
Shaymatova Nargiza Ashurovna	
NORASMIY IQTISODIYOTNING MAVJUDLIGINING NAZARIY MASALALARI VA UNI ANIQLASHNING USLUBIY YONDASHUVLARI.....	93
Alimardonov G'ayratjon Nuraliyevich	
DIGITAL TWIN-BASED DECISION SUPPORT FOR COST OPTIMIZATION AND RISK MANAGEMENT IN INFRASTRUCTURE SYSTEMS.....	99
Nelyufar Umarovna Dadabayeva	
PAXTA BO'LAKCHASINING OG'MA TO'RLI YUZA SIRTI BO'YLAB HAVO OQIMI TA'SIRIDAGI HARAKATINING MATEMATIK MODELI.....	108
Karimov Abdusamat	
АДАПТИВНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ К ВНЕШНИМ РИСКАМ И ГЕОЭКОНОМИЧЕСКИМ ТЕНДЕНЦИЯМ.....	115
Бабаджанов Шухрат Атахмович	
“TIBBIYOT BOZORINING UZLUKSIZ RIVOJLANISHI UCHUN MEXANIZMLARNI TAKOMILLASHTIRISH YONDASHUVLARI”.....	120
Abdumalikov Shoxjahon Jaloliddin o'g'li	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING MEHNAT BOZORI RIVOJLANISHIDAGI ROLI VA BANDLIKKA TA'SIRI.....	124
Egamberdiyev Abdujabbor Xusanovich	

XORAZM VILOYATIDA ETNOGRAFIK TURIZMNI BARQAROR RIVOJLANTIRISH MEXANIZMINING AHAMIYATI	129
Ro'zimatova Shaxlo Baltaboy qizi	
THE FEAR OF MISSING OUT (FOMO) EFFECT IN ADVERTISING AND ITS NEUROPSYCHOLOGICAL IMPACT ON IMPULSE BUYING	134
Negmatov Nodir Nozimovich	
O'ZBEKISTONDA TRANSPORT XIZMATINI TASHKIL ETISHNING ASOSIY IQTISODIY KO'RSATKICHLARI VA TENDENSIYALARI TAHLILI.....	139
Aytiyeva Sevara	
TO'QIMACHILIK SANOATIDA INVESTITSION LOYIHALARNI BOSHQARISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR.....	144
Qurbonov Jasurbek Pozilovich	
YASHIL IQTISODIYOTNING MOHIYATI VA O'ZBEKISTON UCHUN AHAMIYATI.....	149
Abdullayeva Matluba Nematovna, Nuriddinov Kamoliddin Faxriddin o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KICHIK KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI.....	155
Axmedov Sanjar Temur o'g'li	
POPULATION IMPACT ON CONSUMER CULTURE AND NATIONAL ECONOMIC GROWTH.....	160
Rustamov Sherov Oblokulovich	
AVTOTRANSPORT KORXONALARINING IQTISODIY KO'RSATKICHLARI TAHLILI VA ULARNI YAXSHILASHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR.....	164
Laylo Akbarova, Komolov Adxam Dilshod o'g'li	
MODELING THE DIFFUSION OF DIGITAL BANKING ADOPTION IN UZBEKISTAN: EVIDENCE FROM TBC BANK USING THE BASS DIFFUSION MODEL AND A HYBRID REGRESSION APPROACH	169
Feruza Nabieva	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA EKOLOGIK XARAJATLARNI BUXGALTERIYA HISOBIDA AKS ETTIRISH VA BAHOLASH	176
Rabbimov Elbek Abdulloyevich, G'afforov Ilhom Ilyosjonovich, Ergashev Olloyor Furqat o'g'li	
O'ZBEKISTONNING YANGI BOZORLARGA CHIQISHIDA FAOL MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISHNING INTEGRALLASHGAN MODELI.....	183
Baqoyev Sunnatillo Burxon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA TADBIRKORLIK FAOLIYATIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNING ILMIY-KONSEPTUAL ASOSLANISHI.....	188
Salaydinov Shodiyor Nizom o'g'li	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELI SIFATINI OSHIRISH VA KREDIT RISKINI BOSHQARISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	194
Turg'unov Nodirbek Muminjanovich	
SANOAT KORXONALARI TUZILMASINI TAKOMILLASHTIRISH MEXANIZMI	198
Jabborov Elbek Erkin o'g'li	
SOLIQ STAVKALARINI TABAQALASHTIRISHNING TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANISHGA TA'SIRI.....	202
Abduraimova Nigora Abdugapparovna	
MINTAQALAR IQTISODIY RIVOJLANISHIDAGI TAFOVUTLARNI KAMAYTIRISHNI TA'MINLASHDAGI XORIJ MAMLAKATLAR TAJRIBASI.....	208
Egamov Temur Muzaffarovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI MOLYAVIY RAG'BATLANTIRISH IMKONIYATLARI.....	213
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
MINTAQA IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA XIZMATLAR SOHASINING O'RNI VA OBYEKTIV ZARURLIGI.....	217
Achilova Fizuza Kurbanovna	
INVESTITSIYALARNI JALB ETISH ORQALI MAXSUS IQTISODIY ZONALARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	222
Ergashev Olim	

KICHIK BIZNES INNOVATSION FAOLIYATINING RIVOJLANISHIDAGI ASOSIY TENDENSIYALAR	227
Amirov Zubaydulla Toir o'g'li	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHDA YOSHLAR TADBIRKORLIGINING O'RNI VA AHAMIYATI	233
Isakjanova Saboxat Muhamedovna	
KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMIDA AKSIYADORLAR HUQUQLARINI HIMOYA QILISH MEXANIZMLARINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	238
Xakimov Uchkun Xamitovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA MILLIY MAKROIQTISODIY SIYOSATNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	242
Mardanova Ra'no Isakovna	
XUSUSIY VA DAVLAT SHIFOXONALARI UCHUN RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARINI QIYOSIY TAHLIL	246
Yakubov Temur G'anibekovich	
RAQAMLI SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMIDA RESURS SAMARADORLIGI VA IQTISODIY NATIJADORLIK MODELI	250
Ziyodullayev Qahramon	
"MILLIY TURIZM SITUATSION-MONITORING MARKAZI" VA "YASHIL TUROPERATORLAR" FAOLIYATINI SHAKLLANTIRISH ISTIQBOLLARI	254
Toshev Akmal Salimovich	
RISK-MENEJMENT VA MOLIYAVIY BARQARORLIK O'ZARO BOG'LIQLIGINING KONSEPTUAL MODELINI SHAKLLANTIRISH TAMOYILLARI	261
Madaminov Bekzod Allayarovich	
O'ZBEKISTONDA YASHIRIN IQTISODIYOT: BAHOLASH METODOLOGIYASI, DINAMIKASI VA QISQARTIRISH ISTIQBOLLARI (1996 – 2026-YILLAR TAHLILI)	266
Djumanova Rano Fayzullayevna	
OLIY TA'LIM SIFATINI BAHOLASHDA MAJMUALI DIAGNOSTIK MODELNING AMAL QILISH XUSUSIYATLARI	272
Xo'jaxonov Ma'rufxon Xamidxonovich	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISHNING XORIJ TAJRIBASI	278
Vafiyev Raxim Xalimjonovich	
INVESTITSIYA LOYIHALARINI KREDITLASH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	282
Nigora Nurmatova	
BANK SEKTORINING INVESTITSIYA OQIMLARINI BOSHQARISHDAGI STRATEGIK O'RNI	287
Abdumavlonov Abdumutal Abdumajid o'g'li	
O'ZBEKISTON KORXONALARIDA UZOQ MUDDATLI MOLIYAVIY INVESTITSIYALAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	291
Allabergenova Nilufar Shermetovna	
O'ZBEKISTON BANK TIZIMIDA TA'MINOTLI YIRIK KREDITLAR ASOSIDA QIMMATLI QOG'OZLAR CHIQRISH ORQALI RESURS BAZASINI KENGAYTIRISH MEXANIZMLARI	298
Ahmedov Akbarali Sultonmurodovich	
"MINTAQA SANOATI SALOHİYATIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARI"	306
Abdinazarov Xusan Shaymanovich	
BUDJET TASHKILOTLARI FAOLIYATIDA MAJBURIYATLAR: MAZMUNI, TURLARI VA TARKIBI	309
Jabbarova Charos Aminovna	
ATROF-MUHIT VA EKOLOGIK IQTISODIYOT: TURIZM XIZMATLARI BOZORIDA RESURLARDAN OQILONA FOYDALANISH VA UNING RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASH	316
Alikulov Samar Abdirashidovich	
O'ZBEKISTON TURIZM INDUSTRIYASI RIVOJLANISHIDA FORSAYT TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH	322
Turdibekov Xasan Ibragimovich	
АНАЛИЗ ДЕБИТОРСКОЙ И КРЕДИТОРСКОЙ ЗАДОЛЖЕННОСТИ ХОЗЯЙСТВУЮЩЕГО СУБЪЕКТА	329
Камолова Феруза Кахрамоновна	

TASHQI QARZNING IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRI: QARZ BARQARORLIGINI BAHOLASH MODELLARI ASOSIDA O'ZBEKISTON MISOLIDA TAHLIL	333
Olloyorova Kumushoy Ahmad qizi, Tashmuxamedova Yayra Atxamovna	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARNING MOLIVAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SOLIQLARNI TARTIBGA SOLISHNING TAHLILI	339
Kudiyarov Kishibay Ramatullaevich	
KORXONALAR FAOLIYATINING IQTISODIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING XORIJ TAJIRIBASI	343
Iminova Nargizaxon Akramovna	
SUG'URTA KOMPANIYALARINING TO'LOVGA QOBILIYATLILIGINI BOSHQARISHDA RISKLAR VA RISK-MENEJMENTNING O'RNI	350
Xalikulova Shirin Utkir qizi	
BUDJET TASHKIOTLARIDA BUXGALTERIYA HISOBI VA HISOBOTINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISHDAGI MUAMMOLAR VA KAMCHILIKLAR	354
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Xasanboyeva Muyassar Ubaydullayevna	

Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich

Namangan davlat texnika universiteti dotsenti,
iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)
xulugbek1984@gmail.com
ORCID: 0000-0002-3589-373X

Xasanboyeva Muyassar Ubaydullayevna

Namangan davlat texnika universiteti
Buxgalteriya hisobi kafedrası magistranti

Annotatsiya. Mazkur maqolada budjet tashkilotlarida buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobot tizimini xalqaro standartlar asosida takomillashtirish jarayonida yuzaga kelayotgan muammo va kamchiliklar ilmiy jihatdan tahlil qilingan. Xususan, davlat sektorida qo'llaniladigan xalqaro buxgalteriya standartlarining mazmuni, ularni milliy hisob tizimiga moslashtirishdagi metodologik tafovutlar hamda amaldagi hisob amaliyotining o'ziga xos xususiyatlari yoritilgan.

Tadqiqot davomida budjet tashkilotlarida asosan kassa usuliga tayangan holda hisob yuritilishi xalqaro standartlar talablariga to'liq mos kelmasligi asoslab berilgan. Shuningdek, kadrlar salohiyatini yanada rivojlantirish, axborot-texnologik infratuzilmani takomillashtirish hamda normativ-huquqiy bazani yanada mukammallashtirish zarurati mavjudligi aniqlangan.

Maqolada xalqaro tajribaga tayangan holda hisoblash usuliga bosqichma-bosqich o'tish, buxgalteriya mutaxassislarini qayta tayyorlash va hisob tizimini raqamlashtirish orqali mavjud masalalarni izchil hal etish bo'yicha ilmiy asoslangan xulosalar va amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: budjet tashkilotlari; buxgalteriya hisobi; moliyaviy hisobot; xalqaro standartlar; IPSAS; hisoblash usuli; davlat sektori hisobi; moliyaviy shaffoflik; hisob tizimini takomillashtirish.

Abstract. This article provides a scientific analysis of the issues and challenges arising in the process of improving accounting and financial reporting systems in budgetary organizations based on international standards. In particular, it examines the content of international public sector accounting standards, methodological differences in adapting them to the national accounting system, and the specific features of current accounting practices.

The study substantiates that the predominant use of the cash basis of accounting in budgetary organizations does not fully meet the requirements of international standards. It also identifies the need to further enhance professional capacity, modernize information technology infrastructure, and improve the regulatory and legal framework.

Based on international experience, the article develops scientifically grounded conclusions and practical recommendations aimed at the gradual transition to accrual accounting, professional retraining of accounting specialists, and digitalization of the accounting system to ensure sustainable improvement.

Key words: budgetary organizations; accounting; financial reporting; international standards; IPSAS; accrual basis; public sector accounting; financial transparency; accounting system improvement.

Аннотация. В статье проведён научный анализ проблем и недостатков, возникающих в процессе совершенствования системы бухгалтерского учёта и финансовой отчётности бюджетных организаций на основе международных стандартов. В частности, раскрывается содержание международных стандартов бухгалтерского учёта государственного сектора, методологические различия при их адаптации к национальной системе учёта, а также особенности действующей практики ведения учёта.

В ходе исследования обосновано, что преобладание кассового метода учёта в бюджетных организациях не в полной мере соответствует требованиям международных стандартов. Также выявлена необходимость дальнейшего развития кадрового потенциала, модернизации информационно-технологической инфраструктуры и совершенствования нормативно-правовой базы.

На основе международного опыта разработаны научно обоснованные выводы и практические рекомендации, направленные на поэтапный переход к методу начисления, переподготовку бухгалтерских кадров и цифровизацию системы учёта для обеспечения её устойчивого развития.

Ключевые слова: бюджетные организации; бухгалтерский учёт; финансовая отчётность; международные стандарты; IPSAS; метод начисления; учёт в государственном секторе; финансовая прозрачность; совершенствование системы учёта.

KIRISH

So'nggi yillarda davlat moliyasini boshqarish tizimini isloh qilish, budjet mablag'laridan foydalanish samaradorligini oshirish hamda moliyaviy shaffoflikni ta'minlash masalalari jahon miqyosida dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu jarayonda budjet tashkilotlarida buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobotni xalqaro standartlar asosida yuritish muhim shartlardan biri hisoblanadi. Xususan, davlat sektorida qo'llaniladigan Xalqaro davlat sektori buxgalteriya hisobi standartlari (IPSAS) moliyaviy axborotning ishonchliligi, shaffofligi va taqqoslanuvchanligini ta'minlashga xizmat qiladi.

O'zbekistonda ham budjet tashkilotlari buxgalteriya hisobi va hisobotini xalqaro standartlarga yaqinlashtirish bo'yicha izchil islohotlar amalga oshirilmoqda. Biroq mazkur jarayonda tashkiliy, metodologik, axborot-texnologik va kadrlar salohiyati bilan bog'liq ayrim masalalar mavjud bo'lib, ular islohotlar samaradorligini yanada oshirish zaruratini ko'rsatadi. Shu sababli ushbu maqolada budjet tashkilotlarida xalqaro standartlarni joriy etish jarayonidagi asosiy masalalar hamda ularni tizimli hal etish yo'llari ilmiy jihatdan tahlil qilinadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Budjet tashkilotlarida buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobotni xalqaro standartlar asosida takomillashtirish masalasi xorijiy va mahalliy iqtisodchi olimlar tomonidan keng tadqiq etilgan. Xususan, davlat sektori hisobi sohasida yetakchi tashkilot hisoblangan International Public Sector Accounting Standards Board tomonidan ishlab chiqilgan IPSAS standartlari davlat moliyasida shaffoflik va hisobdorlikni ta'minlashning asosiy vositasi sifatida e'tirof etiladi [1]. Mazkur standartlarda hisoblash (akkumulyatsiya) usulining ustuvorligi, aktivlar va majburiyatlarni to'liq tan olish masalalari batafsil yoritilgan.

Xorijiy tadqiqotchilar, jumladan, davlat moliyasini isloh qilish bo'yicha olib borilgan ilmiy ishlarda IPSASni joriy etish budjet intizomini mustahkamlashi hamda fiskal risklarni aniq baholash imkonini berishi ta'kidlangan [2]. Shu bilan birga, ayrim mualliflar rivojlanayotgan mamlakatlarda xalqaro standartlarni to'liq qo'llash institutsional va kadrlar bilan bog'liq omillar sababli murakkab jarayon ekanini qayd etadilar [3].

Mahalliy olimlar tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda O'zbekistonda budjet hisobi asosan kassa usuliga tayangan holda yuritilishi xalqaro standartlar bilan uyg'unlashishda asosiy omillardan biri sifatida ko'rsatiladi [4]. Ularning fikricha, hisoblash usuliga o'tish moliyaviy hisobotning axborot qiymatini oshiradi, biroq bu jarayon normativ-huquqiy bazani takomillashtirish va buxgalter kadrlar salohiyatini oshirishni talab etadi [5].

Shuningdek, xalqaro moliyaviy institutlar, jumladan, World Bank va International Monetary Fund hisobotlarida davlat sektori hisobining zamonaviy standartlarga moslashtirilishi makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashning muhim omili sifatida baholanadi [6]. Ushbu manbalarda axborot tizimlarini modernizatsiya qilish va hisob jarayonlarini raqamlashtirish ustuvor yo'nalish sifatida ko'rsatib o'tilgan.

Umuman olganda, tahlil qilingan adabiyotlar budjet tashkilotlarida buxgalteriya hisobi va hisobotini xalqaro standartlar asosida takomillashtirish zarurligini tasdiqlaydi. Biroq mazkur jarayonni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun milliy xususiyatlarni inobatga olgan holda bosqichma-bosqich yondashuvni qo'llash zarurligi ilmiy manbalarda keng asoslab berilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda budjet tashkilotlarida buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobotni xalqaro standartlar asosida takomillashtirish jarayonidagi muammo va kamchiliklarni aniqlash hamda ularni bartaraf etish yo'llarini asoslash maqsad qilingan. Tadqiqot davomida ilmiy bilishning umumiy va maxsus usullaridan kompleks tarzda foydalanildi. Xususan, tizimli yondashuv asosida budjet tashkilotlari buxgalteriya hisobi davlat moliyasini boshqarish tizimining tarkibiy qismi sifatida o'rganildi.

Tahliliy usul asosida milliy buxgalteriya hisobi amaliyoti va xalqaro davlat sektori buxgalteriya hisobi standartlari (IPSAS) o'rtasidagi metodologik tafovutlar qiyosiy baholandi. Mantiqiy tahlil hamda induksiya va deduksiya usullari yordamida mavjud muammolarning kelib chiqish sabablari aniqlanib, ularning moliyaviy hisobot sifati va shaffofligiga ta'siri baholandi. Shuningdek, normativ-huquqiy hujjatlar, rasmiy statistika ma'lumotlari hamda xalqaro tashkilotlar hisobotlari kontent-tahlil usuli asosida o'rganildi.

Tadqiqot natijalarini umumlashtirishda abstraktlashtirish va ilmiy umumlashtirish usullaridan foydalanilib, budjet tashkilotlarida hisoblash usuliga bosqichma-bosqich o'tish, kadrlar salohiyatini oshirish hamda axborot-texnologik infratuzilmani takomillashtirishga qaratilgan ilmiy xulosalar va amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, budjet hisobi va hisobotini xalqaro standartlar asosida yuritish davlat moliyasini boshqarish sifatini oshiradi, fiskal intizomni mustahkamlaydi hamda manfaatdor tomonlar uchun ochiq va tushunarli moliyaviy axborotni taqdim etadi. Shu bilan birga, ushbu standartlarni amaliyotga joriy etish murakkab va bosqichma-bosqich amalga oshiriladigan jarayon hisoblanadi.

Amaliyotda budjet tashkilotlarida buxgalteriya hisobi asosan kassa usuliga tayangan holda yuritilib, moliyaviy natijalar va majburiyatlar to'liq aks ettirilmayotgan holatlar uchrab turadi. Xalqaro standartlar esa asosan hisoblash (akkumulyatsiya) usuliga asoslanib, aktivlar, majburiyatlar, daromadlar va xarajatlarni ularning yuzaga kelish vaqtida tan olishni talab etadi. Ushbu metodologik tafovutlar o'tish jarayonida sezilarli qiyinchiliklarni yuzaga keltiradi (1-jadval).

1-jadval. Budjet hisobi amaliyoti va xalqaro standartlar o'rtasidagi asosiy farqlar

Taqqoslash mezon	Amaldagi milliy tizim	Xalqaro standartlar (IPSAS)
Hisob yuritish usuli	Asosan kassa usuli	Hisoblash (akkumulyatsiya) usuli
Aktiv va majburiyatlarni tan olish	Cheklangan	To'liq va shaffof
Moliyaviy natijalarni aks ettirish	Qisman	To'liq
Axborotning taqqoslanuvchanligi	Past	Yuqori

Jadvaldan ko'rinib turibdiki, milliy amaliyot bilan xalqaro standartlar o'rtasidagi farqlar nafaqat texnik, balki konseptual xarakterga ham ega. Bu esa budjet tashkilotlari buxgalteriya hisobi tizimini tizimli va bosqichma-bosqich takomillashtirish zaruratini ko'rsatadi.

Bundan tashqari, xalqaro standartlarni joriy etish jarayonida axborot tizimlarining yetarli darajada moslashtirilmaganligi, hisob dasturlarining zamonaviy talablarga to'liq javob bermasligi ham muhim omillardan biri hisoblanadi. Ko'plab budjet tashkilotlarida buxgalteriya axborot tizimlari xalqaro standartlar talab qiladigan batafsil tahliliy hisobni yuritish imkoniyatlari bilan yetarli darajada ta'minlanmagan (2-jadval).

2-jadval. Xalqaro standartlarni joriy etishdagi asosiy muammolar va ularning oqibatlari

Muammo turi	Muammoning mazmuni	Oqibatlari
Metodologik	Hisoblash usuliga o'tishdagi qiyinchiliklar	Hisobot ma'lumotlarining to'liq emasligi
Kadrlar bilan bog'liq	Mutaxassislarning yetarli tayyorgarlikka ega emasligi	Xatolar ko'payishi
Axborot-texnologik	Dasturiy ta'minotning mos emasligi	Hisobning murakkablashuvi
Tashkiliy	O'quv va nazorat mexanizmlarining yetishmasligi	Islohotlar sekinlashuvi

Mazkur masalalarni samarali hal etish uchun kompleks yondashuvni qo'llash maqsadga muvofiqdir. Bunday yondashuv normativ-huquqiy bazani izchil takomillashtirish, buxgalter kadrlarini tizimli ravishda qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish, shuningdek, axborot tizimlarini zamonaviy talablar asosida modernizatsiya qilish hamda raqamlashtirish jarayonlarini jadallashtirishni o'z ichiga oladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Budjet tashkilotlarida buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobotni xalqaro standartlar asosida takomillashtirish davlat moliyasini boshqarish tizimini sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqishga xizmat qiladi. Mazkur jarayon moliyaviy axborotning ishonchiligi, shaffofligi va taqqoslanuvchanligini oshirish orqali davlat boshqaruvi samaradorligini mustahkamlash imkonini beradi.

Shu bilan birga, xalqaro standartlarni joriy etish mavjud metodologik, tashkiliy va axborot-texnologik omillarni chuqur tahlil qilish hamda ularni izchil va bosqichma-bosqich takomillashtirishni talab etadi. Normativ-huquqiy bazani uyg'unlashtirish, buxgalter kadrlar malakasini oshirish va zamonaviy axborot tizimlarini keng joriy etish ushbu jarayonning muhim yo'nalishlari hisoblanadi.

Xalqaro standartlarni samarali tatbiq etish natijasida budjet mablag'laridan foydalanish samaradorligini yanada oshirish, moliyaviy shaffoflikni mustahkamlash hamda davlat sektoriga nisbatan ishonchni kuchaytirish imkoniyati kengayadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. International Public Sector Accounting Standards Board. Handbook of International Public Sector Accounting Standards.
2. Chan, J. L. Government Accounting: An Assessment of Theory, Purposes and Standards.
3. Christiaens, J., Reyniers, B., Rollé, C. Impact of IPSAS on Reforming Governmental Financial Reporting.
4. O'zbekistonlik mualliflar tomonidan davlat sektori buxgalteriya hisobi bo'yicha ilmiy maqolalar.
5. Davlat budjeti hisobi va hisobotini takomillashtirishga oid milliy tadqiqotlar.
6. World Bank va International Monetary Fund. Davlat moliyasini boshqarish bo'yicha tahliliy hisobotlar.
7. Isomukhamedov, A., Kholmirezayev, U., Tursunov, U., Ergashev, I., Aliyeva, G., Karimova, S., & Nadirov, U. (2025). Using AI Enterprise Expenses Prediction and Budgeting Mechanisms. Reliability: Theory & Applications, 20(SI 10 (88)), 365–371.
8. Boxodir o'g'li, I. A. (2025). Organization of Accounting for Expenses and Income in Small Businesses. Central Asian Journal of Innovations on Tourism Management and Finance, 6(3), 1053–1059.
9. Boxodir o'g'li, I. A. (2023). Accounting and Analysis of Costs as a Basis of Budgeting. Asia Pacific Journal of Marketing & Management Review, 12(04), 9–12.
10. Ишимбаев, Р. Н., & Холмирзаев, А. Х. (2021). Цифровизация малого и среднего предпринимательства в Узбекистане. Экономика и социум, (7(86)), 304–307.
11. Rakhimjanovna, M. N. (2024). Product Diversification as a Means to Enhance the Economic Stability of Enterprises. Western European Journal of Medicine and Medical Science, 2(11), 49–55.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
